

Terezie Hradilková

Mám tři děti (1983, 84 a 88), celý život žiji v Praze. **Hodně mě ovlivnila rodina** – máma vyrostla v hájovkách, její otec byl lesníkem, táta patří k zakladatelům a vůdcům skautingu, oba byli aktivními a ekumenickými katolíky. Vedli nás k úctě k lidem a přírodě. Bratr Antonín Mucha byl aktivním ochráncem životního prostředí, starší sestra Anna Hradilková mě přivedla do undergroundu.

V 15 ti a 18 ti letech jsem pracovala jako dělnice v tiskárně a vychovatelka nevidomých dětí. Umožnilo mě to dostat se později na gymnázium a pedagogickou f. UK, obor speciální pedagogika, ale i získat zkušenosti z prostředí a s lidmi, které jsem z dětství neznala. Jako studentka jsem pomáhala při výzkumu mezi rodinami dětí s postižením a z toho vznikla poradna pro rodiče, kterou jsme poskytovali s přáteli dobrovolně pod Svazem invalidů (1984–1989). Docházela jsem ve volném čase k dětem do pražského internátu školy pro nevidomé na Hradčanech. Pomáhala jsem partě mladých lidí pro ně organizovat zájmové kroužky, výlety a tábory pod pionýrskou organizací přes to, že sama jsem nikdy členem SSM ani Pionýra nebyla.

Během studia jsem se vdala a měla děti. **Aktivně** jsem se účastnila kulturních i politických akcí podzemní kultury, podepsala jsem Manifest českých dětí, distribuovala letáky a pozvánky, můj manžel pracoval v dělnických profesích, jako fotograf se podílel na produkci samizdatu.

Pražské matky: s příbuznými a nejbližšími kamarádkami jsme po lednových smogových situacích v Praze v březnu 1989 sepsaly **první dopis s žádostí o informovanost o stavu ovzduší** pražských matek v roce 1989, na základě informací od ekologů, kteří měli přístup k informacím z ČSSR i ze zahraničí. Prostě – nechtěly jsme stát stranou a bezmocně... Pod první dopis podnět pražských matek se podepsalo tehdy neuvěřitelných 428 matek. 29.5.1989 jsme zorganizovaly **demonstraci k příležitosti konference ministrů životního prostředí**, impulsem pro mne byl strach o životní prostředí a zdraví a budoucnost dětí. Zdálo se mi, že být lhostejná znamená se na režimu podílet.

Angažovaly jsme se během revoluce doma s dětmi – volaly jsme do české televize, aby televize vysílala přenosy z demonstrací, vystupovaly jsme proti svazu žen, které se po 17.11. vyjádřil proti studentům a změnám a účastnily se generální stávkou. Po revoluci jsme krátce působily jako Občanské fórum Pražských matek, o nějaký rok později jsme z volného hnutí založily organizaci.

Raná péče: Nevydržela jsem šílené porevoluční tempo, se stejnou silou se podílet na činnosti PM i profesi a dala jsem přednost sociální práci. Chopili jsme se příležitosti změny režimu, založili jsme nevládní poradnu pro rodiče nevidomých dětí. Později z toho vznikla sociální služba raná péče, kterou jsem vedla dvacet let jako ředitelka Společnosti pro ranou péči (do 2010). Z jedné dobrovolné poradny v roce 1989 je síť šedesáti profesionálních pracovišť, raná péče je legislativně zakotvena. Obdržela jsem stipendium mezinárodní asociace Ashoka. Nyní se věnuji profesně rozvoji komunitních sociálních služeb a deinstitucionalizaci. Jako nezávislá konzultantka.

K veřejné angažovanosti mne dohání pocit zodpovědnosti a obavy o budoucnost prostředí na Zemi, kde budou po mně žít vnoučata a další generace. 4 roky jsem byla zastupitelkou na MČ Praha 5 abych zjistila, že prosazování v atmosféře dravého loktaření, politikaření a prosazování stranických nebo i osobních zájmů fungovat neumím. Zůstala jsem členkou Pražských matek a později příznivkyní. Obdivuji ty mladší, s jakou profesionalitou, erudicí a invencí prosazují a realizují projekty na zlepšení prostředí ve městě, ať již se týkají ochrany životního prostředí nebo bezpečnosti dětí a chodců.

V dnešní době, symbolicky k 30 výročí revoluce, scházíme se opět proto, abychom nejen oslavily třicet let hnutí, ale i abychom opět upozorňovaly na to samé a snažily se aktivně o nápravu ochrany života na Zemi. Společně se studenty, dětmi a vnuky.

Pro Pražské matky 24. 5. 2019

Jana Hradilková (1959)

Původním povoláním knihovnice, studovala bohemistiku nejdříve na podzemní univerzitě a po r. 1990 na Filosofické fakultě UK. S Pražskými matkami a jejich dětmi prožila od jara 1989 do jara 1990 několik akcí, které ji naučily a inspirovaly k cílenému občanskému buditelství. Vzhledem ke svému přípražskému venkovanství se však počátkem 90tých let začala intenzivněji věnovat občanským a komunitním aktivitám v obci, kde bydlí. Pracovala v zastupitelstvu, věnovala se místní mládeži, pořádala sousedské akce. Začalo ji zajímat téma čínorodé a odpovědné propojení soukromého a veřejného prostoru. Základním pojítkem četných aktivit, kterým se věnovala poslední tři dekády života, bylo úsilí rozhýbat ustrnulé a otevírat uzavřené.

Jako autorka, mobilizátorka, sponzorka a produkční rozhýbala řadu projektů. V roce 1991 spoluzaložila s Jiřinou Šiklovou organizaci Gender studies. V letech 1995–2002 se stala koordinátorkou programu organizace Ashoka – Innovators for Public, kde vyhledávala tvůrčí osobnosti a novátorské projekty v oblastech, které pestře zrcadlí vnitřní transformační procesy české společnosti – sociální služby, ekologie, lidská práva... V roce 2001 s přáteli založila spolek Berkat, který reagoval na válečné konflikty v Čečensku a Afghánistánu kombinováním různých způsobů pomoci rodinám a dětem trpícím následky humanitárních katastrof. Později se tato práce rozšířila i na práci s uprchlíky z těchto oblastí.

Od roku 2008 syntetizuje své zkušenosti jako lektorka a poradkyně v programu World Learning – Study International Training, kde přednáší americkým studentům na téma Tvůrčí energie občanské společnosti. Tématu životního prostředí a vlivu občanské energie na něj se věnuje dále jednak skrze soukromý dlouhodobý projekt Jiná mapa – Kočovné konference a též skrze aktivní členství ve spolku Zbuzanské aleje. Vedle organizátorské a sebevzdělávací činnosti se též věnuje literatuře, poezii, vydavatelské a knihovnické práci, hudbě a dalším re-kreačním a recyklačním činnostem.

Bydlí v trojgenerační domácnosti ve Zbuzanech u Prahy, kde vychovala čtyři děti a kde se těší ze čtyř vnoučat.

Jarmila Johnová

O životě s Pražskými matkami i bez nich

Narodila jsem se 4 roky po druhé světové válce na pražských Vinohradech a od té doby bylo mé bydliště i sídlo Pražských matek nadlouho vymezeno magickým trojúhelníkem Bulhar, nám. Jiřího z Poděbrad a nám. Míru na pomezí Žižkova a Královských Vinohrad. Střední všeobecnou školu jsem absolvovala na Sladkovského nám. na Žižkově, Vysokou školu ekonomickou o jednu tramvajovou stanici níže na nám. W. Churchilla nedaleko křižovatky u Bulhara. Po studiích jsem se v roce 1974 nechala zaměstnat u Státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje v domnění, že se v této instituci „zašiji“ před nesmyslným omezováním komunistickým establishmentem v některém z památkových objektů, kde setrvám do konce života.

Podpisem Charty 77 však tento plán selhal a do roku 1989 mne nikdo nezaměstnal. Živila jsem se částečně překlady pro samizdatová vydání časopisů a knih, pomáhala při aktivitách Charty 77: fotograficky dokumentovala chartovní události, přepisovala texty, rozmnožovala a roznášela samizdatové Lidové noviny. Na konci 80. let jsem také šila a batikovala dámské oblečení.

V roce 1977 se mi narodilo první ze tří dětí a viditelně znečištěné životní prostředí, zejména jedovaté pražské ovzduší, se pro mne vedle nedostatku lidských i politických svobod stalo klíčovým problémem. Účastnila jsem se proto schůzek Ekologického fóra při Chartě 77 v bytě pozdějšího ministra ŽP Ivana Dejmala a přispívala do samizdatového Ekologického bulletinu. Před listopadem roku 1989 jsem zorganizovala a vedení města předala petici za zveřejňování dat o kvalitě ovzduší v Praze a brzy po té se připojila k Pražským matkám (PM).

Po sametové revoluci jsem mohla opět oficiálně pracovat: nejdříve jako lektorka angličtiny, publicistka, krátce jako redaktorka Literárních novin a mnoho let jako redaktorka zpravodaje Pražských Matek s názvem Přes práh. Od druhé poloviny 90. Let jsem ve sdružení Pražských matek, které se profesionalizovalo, pracovala jako projektová manažerka až do roku 2018 a posledních více než deset let vykonávala funkci předsedkyně. Mou stálicí během 30 let nepřerušené činnosti pro PM bylo sledování kvality ovzduší a projekty Bezpečných (pěších) cest do školy. Obě činnosti i projekty spolu úzce souvisejí – kdo chodí, neprodukuje žádné emise (nepatrný příspěvek CO₂ z dechu se nepočítá) a nezlobí, protože bývá zdravý, častěji spokojený, ne-li šťastný!

Michaela Valentová

Vdaná a s manželem vychovali dvě děti.

Když byly děti malé, vydělávala si jako uklízečka a domovnice.

Po mateřské začala pracovat jako redaktorka v Státním nakladatelství technické literatury, tam také zažila listopad 1989.

V Pražských matkách se angažovala od jejich založení.

Později zastupovala Pražské matky v koalici pražských občanských sdružení SOS Praha a po celou dobu existence zpravodaje Pražských matek Přes práh se účastnila jeho přípravy a vydávání.

Po zániku SNTL působila v redakci čtrnáctideníku Architekt a později nějaký čas v časopise pro životní prostředí Nika. Od roku 1993 se jako asistentka režie Michaela podílela na řadě dokumentárních filmů.

Mezi lety 2003-2012 vedla v Ústavu pro ekopolitiku různé projekty zabývající se udržitelným rozvojem, které se zaměřovaly především na zprostředkování informací ze zahraničí z oblastí udržitelné veřejné dopravy a hospodaření se srážkovými vodami. Strategický plán a zapojování veřejnosti se staly tématem práce pro MČ Praha 3. V letech 2016-2018 se podílela na zpracování Strategického rámce Česká republika 2030.

Dlouhá léta je členkou komise pro životní prostředí v Praze 1, kde také jedno volební období působila jako nezávislá zastupitelka zvolená na kandidátce Strany zelených.

Jako dobrovolnice se již skoro 10 let angažuje v zapsaném spolku Poutní cesta Hájek a několik let i ve Farní charitě Praha 3 - Vinohrady.

Lída Böhmová

Na akce Pražských matek jsem v předlistopadovém období chodila ráda, ale jen nárazově a podle rodinných možností – v únoru '89 se nám narodilo páté dítě, později ještě šesté. Informace jsem dostávala ústně od kamarádek Terezy a Anduly Muchových/Hradilkových, Michaely Valentové a Rut Kolínské.

Navzdory časovým a fyzickým limitům byla touha a potřeba angažovat se v celospolečenských tématech životní nutnost. Na generální stávku v listopadu 89 jsem uvolnila písemnou omluvenkou do žákovské knížky naše školáky a se všemi dětmi jsme šli na Staroměstské náměstí s prostěradlem/transparentem s textem „Čistý vzduch-čistou vodu-čistou vládu“.

Brzy po listopadové revoluci jsem se (s manželem) angažovala v založení prorodinné organizace YMCA - Živá rodina. Později (stále během rodičovské dovolené) jsem pracovala (dobrovolnický) jako koordinátorka a ve spolupráci s belgickou Charitou pomáhala několik let organizovat prázdninové pobyty českých dětí z početných rodin v belgických hostitelských rodinách. Když byly naše děti větší, následujících deset let jsem pracovala v několika organizacích, abych později dostala důchod asi 7 tisíc Kč. (s VŠ studiem/šest vychovaných dětí).

S nástupem do mého důchodu a poté kdy se naše dospělé děti osamostatnily, jsme se s manželem rozhlíželi, do čeho se dál pustíme :). Byli jsme záhy požádáni angažovat se v založení neziskové organizace SIRIRI o.p.s. na pomoc jedné rozvojové africké zemi, což děláme už 13 let. Za posledních osm let jsem tuto zemi navštívila 13x, iniciovala jsem tam vzdělávací program, který s týmem kolegů rozvíjíme.

Jsme rodiči šesti dětí, kromě nejmladšího jsou všichni ženatí a vdané, máme 18 vnoučat. Děti jsme vychovávali v samozřejmém angažování se ve věcech veřejných, což se v jejich životech snad otisklo. Jeden syn pracuje u Lékařů bez hranic, další je profesionální hasič, jiní se zapojují v komunální politice, farních a neziskových aktivitách. V atmosféře nelhostejnosti k věcem veřejným vyrůstají i naše vnoučata. Snad ve všech jejich třídách už jsem vyprávěla o tom, proč a jak pomáháme v Africe, což většinou děti samy u svých učitelek iniciovaly :). Ale jde i o domácí dění... Ilustračně příkládám fotografii, kdy jsem šla s dcerou a vnoučaty uctít vojáky, kteří zemřeli v Afganistánu a kolona s rakvami odjížděla z pražského letiště.

26. 4. 2019 Lída Böhmová (Kalfusová) ludmila.bohmova@gmail.com

Rut Kolínská

Smogové situace nás rodiče – tehdy čtyř dětí – často „vytáčely“, a tak nám přišlo zcela přirozené, že jsme se zapojili do sběru podpisů pod dopis hlavnímu hygienikovi v lednu a únoru 1989 na podzim 1988. A tím jsem se zařadila do „aktivního jádra“, účastnila se květnové demonstrace 29. 5. a následně dalších schůzek, zejména přípravy podzimní demonstrace chystané na 27. 11. 1989. Mezitím se naše rodina – většinou se všemi dětmi – účastnila demonstrací a happeningů. 17. listopad přinesl zásadní změny v plánech. Stačily jsme se mobilizovat a 24. 11. jsme protestovaly před Svazem žen v Panské ulici proti poděkování „jménem miliónu českých matek za zásah na Národní třídě“.

Na 27. 11. byla vyhlášena generální stávka, a protože v kuchyni moc stávkovat nejde, uspořádaly jsme stávku matek na Staroměstském náměstí. Studenti nám postavili lidský plot a tehdy nás někdo nazval Pražské matky.

Po revoluci – na 3 Krále 1990 – jsem se zcela náhodně dostala k myšlence **mateřských center** a ta svedla mé kroky do oblasti prevence krizových situací v rodině a ve společnosti. Zpočátku jsem zvládala zapojení jak v Pražských matkách, věnovala jsem se zejména vydávání bulletinu, tak i šíření mateřských center v ČR. S přibývajícím počtem center se práce rozrostla a já zůstala pasivní Pražskou matkou. Tématem životního prostředí a trvale udržitelného života však žiji dodnes a vnáším ho do mateřských center, kterých už je téměř 300 po celé republice.

Pro Pražské matky 24. 5. 2019

Petra Francová

Petra vstoupila do Pražských matek hned při jejich vzniku a byla jejich aktivní členkou.

Díky této cenné zkušenosti spoluzaložila a vedla tři nestátní neziskové organizace:

Asociaci občanských poraden,

Novou ekonomiku o.p.s.

a P3 – People, Planet, Profit o.p.s.

Působila také v Nadaci pro rozvoj občanské společnosti, kde vedla sekci Evropské unie a nastavovala a řídila programy pro budování kapacity a rozvoj neziskového sektoru. Od roku 2004 se věnuje sociálnímu podnikání jako konzultantka, mentorka, školitelka a expertka. Podílela se na založení Tematické sítě pro sociální ekonomiku TESSEA a koordinovala její činnost. Poskytuje poradenství těm, kteří chtějí založit sociální podnik, a také již existujícím sociálním podnikům. Spolupracuje s ministerstvy na nastavování sociálního podnikání v ČR a s mezinárodními evropskými sítěmi.

Pro Pražské matky 2. 5. 2019